

Tone Management Pattern (Writing Tone) and Its Relationship with Financial Reporting Readability (Content Analysis and SEM)

Rohollah vafaei poor¹, Mostafa Ghasemi², Abdolreza Mohseni³

Received: 2023/01/30

Accepted: 2023/03/14

Research Paper

Abstract

The linguistic features of the information provided and the type of writing of the financial statements (tone) can facilitate the achievement of the goals of conveying financial and economic information and financially validating them. The eloquence and rhetoric used in the reports is important for understanding quantitative information. In this regard, the present study is conducted with the aim of presenting a tone management model (reporting tone) and examining its relationship with the readability of financial reporting. This study is an exploratory mixed research. In qualitative part of this study to present a qualitative model of tone management (reporting tone), using thematic analysis technique a semi-structured interview is conducted with 20 members of the certified accountant's association in Tehran and Shiraz. In the quantitative part, confirmatory factor analysis is used using a 30-question researcher-made questionnaire, in order to check the validity of the proposed qualitative model. In the theme analysis section, 19 basic themes, 3 organizing themes and one overarching theme are identified. Also, the results of the confirmatory factor analysis technique confirmed the fit of the proposed model. In addition, the result of the structural equation modeling technique shows that tone management (reporting tone) has an inverse and significant effect on the readability of financial reporting. Using tone management for informational purposes can help to improve the readability of financial reports and fundamental information of companies since the figures are not able to fully reflect economic realities due to inherent limitations or limitations in accounting standards. The new technique of theme analysis and structural equations is addressed to this issue.

Keywords: Tone Management, Theme Analysis, Confirmatory Factor Analysis, Financial Reporting Readability, SEM.

JEL Classification: C59, C14

¹ Phd. Student, Department of Accounting, Bushehr branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran (da.rvafaei@iaubushehr.ac.ir)

² Assistant Prof., Department of Accounting, Bushehr branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran. (Corresponding Author) (m.ghasemi@iaubushehr.ac.ir)

³ Assistant Prof., Department of Accounting, Bushehr branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran (rmohseni@iaubushehr.ac.ir)

الگوی مدیریت لحن (لحن نوشتار) و بررسی رابطه آن با خوانایی گزارشگری مالی (تحلیل مضمون و SEM)

روح اله وفایی پور^۱، مصطفی قاسمی^۲، عبدالرضا محسنی^۳

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۳

چکیده

ویژگی‌های زبان شناختی اطلاعات تهیه شده و نوع نوشتار گزارش‌های مالی (لحن)، می‌تواند موجب تسهیل در نیل به اهداف انتقال واقعیت‌های مالی و اقتصادی و اعتبار بخشی به صورت‌های مالی شود. فصاحت و بلاغت استفاده شده در گزارش‌ها، برای درک اطلاعات کمی حائز اهمیت است. در همین راستا، پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی مدیریت لحن (لحن گزارشگری) و بررسی رابطه آن با خوانایی گزارشگری مالی صورت پذیرفته است. این مطالعه یک پژوهش آمیخته اکتشافی است که در بخش کیفی با استفاده از تکنیک تحلیل مضمون و بر مبنای مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۲۰ نفر از اعضای جامعه حسابداران رسمی در تهران و شیراز، به ارائه مدل کیفی مدیریت لحن (لحن گزارشگری) پرداخته شده است و در بخش کمی نیز از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از پرسش‌نامه محقق‌ساخته ۳۰ سؤالی، به منظور بررسی اعتبار مدل کیفی پیشنهادی استفاده گردید. در بخش تحلیل مضمون، ۱۹ مضمون پایه، ۳ مضمون سازمان‌دهنده و یک مضمون فراگیر، شناسایی گردید. همچنین نتایج تکنیک تحلیل عاملی تأییدی برازش مدل پیشنهادی را تأیید کرد. علاوه بر این، نتیجه تکنیک مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد که مدیریت لحن (لحن گزارشگری) تأثیر معکوس و معناداری بر خوانایی گزارشگری مالی دارد. از آنجایی که ارقام به‌واسطه محدودیت‌های ذاتی و یا محدودیت در استانداردهای حسابداری، قادر به انعکاس کامل واقعیت‌های اقتصادی نیستند، استفاده از مدیریت لحن نوشتار با اهداف اطلاع‌رسانی، می‌تواند به بهبود خوانایی گزارش‌های مالی و اطلاعات بنیادی شرکت‌ها کمک کند که در این راستا با استفاده از تکنیک نوین تحلیل مضمون و معادلات ساختاری به این موضوع پرداخته شده است.

کلمات کلیدی: مدیریت لحن، تحلیل مضمون، تحلیل عاملی تأییدی، خوانایی گزارشگری مالی، معادلات ساختاری.

طبقه‌بندی موضوعی: C59 , C14

^۱ دانشجوی دکتری حسابداری، گروه حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران (da.rvafaei@iaubushehr.ac.ir)

^۲ استادیار گروه حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران. (نویسنده مسئول) (m.ghasemi@iaubushehr.ac.ir)

^۳ استادیار گروه حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران (rmohseni@iaubushehr.ac.ir)

مقدمه

زبان حسابداری می‌تواند به صورت وصفی باشد؛ این جملات وصفی به تهیه‌کنندگان گزارش‌های سالانه اجازه می‌دهد تا اطلاعات و توضیحاتی جزئی‌تر دیگری دربارهٔ رویدادها افشا کنند (کلاتورثی و جونز^۱، ۲۰۰۳؛ مرکل-دیویس و برنان^۲، ۲۰۰۷). افزایش اهمیت روزافزون توصیف‌های حسابداری می‌تواند به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی که بر اثر محدودیت‌های استانداردهای حسابداری کنونی رخ می‌دهد، کمک کند (کلاتورثی و جونز^۳، ۲۰۰۳؛ هوانگ و همکاران^۴، ۲۰۱۴)؛ در نتیجه، اعداد و ارقام حسابداری در کنار توصیف‌های حسابداری می‌تواند اطلاعات بنیادی شرکت را بهتر نشان دهد و با افزایش حجم توصیف‌های حسابداری، مدیران شرکت‌ها می‌توانند با مدیریت لحن^۴ نوشتار، از مزیت این فرصت‌ها برای منحرف کردن ادراک افراد استفاده کنند. اگر چه در شکل صحیح، مدیران می‌توانند از مدیریت نوشتار برای اهداف اطلاع‌رسانی با توجه به محدودیت‌های ارقام و استانداردهای حسابداری در زمینه انتقال واقعیت‌های اقتصادی استفاده کنند، با این حال نتایج پژوهش‌های گذشته بر روی لحن نوشتار، نشان‌دهندهٔ استفادهٔ راهبردی مدیران از مدیریت نوشتار با هدف فریب خوانندگان گزارش‌های سالانه و تأثیرگذاری بر ادراک آن‌ها بوده است (برای مثال هوانگ و همکاران، ۲۰۱۴). به عبارت دیگر برخی مدیران با سوءاستفاده از مدیریت نوشتار به دنبال تأثیرگذاری بر ادراک استفاده‌کنندگان از گزارش‌های سالانه در خصوص اطلاعات بنیادی شرکت بوده‌اند. بنابراین توصیف‌های حسابداری زمانی سودمند هستند که دارای لحن طبیعی در نوشتار باشند و آن موقعی حاصل می‌شود که لحن نوشتار منعکس‌کنندهٔ اطلاعات زیربنایی شرکت باشد. در نتیجه زمانی که مدیریت از مدیریت نوشتار در گزارش‌های خود استفاده می‌نماید عدم تقارن اطلاعاتی می‌تواند افزایش یابد (کارلسون و لامپتی^۵، ۲۰۱۵). در این شرایط مدیریت نوشتار به ابزاری برای القای مفاهیم و نگرش‌ها در راستای انگیزه‌های فرصت‌طلبانه مدیریت بدل می‌شود. می‌توان نتیجه گرفت زمانی که شرکت‌ها درگیر مدیریت نوشتار هستند لازم است استفاده‌کنندگان، گزارش‌های مالی را با دقت بیشتری مطالعه کنند تا مفاهیمی را که به جای صریح، به صورت ضمنی بیان شده‌اند یافته و درک کنند (لی^۶، ۲۰۱۰).

لحن گزارش‌های مالی شمشیری دولبه است که علاوه بر استفادهٔ مثبت از آن (ارائهٔ اطلاعات)، می‌توان با دیدگاهی فرصت‌طلبانه نیز مورد استفاده قرار گیرد. بر اساس تئوری نمایندگی و با توجه به تضاد منافع بین مدیران و سهام‌داران شرکت از یک‌سو و آزادی عمل فراوان در تهیهٔ پیام‌های نوشتاری از سوی دیگر، مدیران شرکت‌ها ممکن است از متن گزارش‌های مالی به عنوان ابزاری برای تحت‌تأثیر قرار دادن ادراک استفاده‌کنندگان از اطلاعات و وضعیت شرکت، جهت دستیابی به منافع شخصی استفاده کنند؛ موضوعی که اغلب از آن به عنوان مدیریت احساسات یاد می‌شود (بودت و توینسن^۷، ۲۰۱۹). وجود رابطهٔ منفی بین لحن و عملکرد آتی شرکت می‌تواند به عنوان شواهدی از استفادهٔ فرصت‌طلبانهٔ مدیران از لحن گزارش‌های مالی تفسیر گردد (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۴).

عموم مردم غالباً گزارشگری مالی^۶ در حسابداری را به عنوان گزارش اعداد و ارقام می‌دانند. این در حالی است که بیشتر پژوهش‌ها و تحلیل‌های اخیر، بر زبان حسابداری به عنوان واسطه‌ای که از طریق آن شرکت‌ها با افراد بیرونی ارتباط برقرار می‌کنند، تمرکز نموده‌اند (هالز و همکاران^۷، ۲۰۱۰). یکی از هدف‌های اصلی گزارشگری مالی، ارائهٔ

1. Clatworthy & Jones

2. Merkl-Davies & Brennan

3. Huang et al.

4. Tone Management

5. Boudt et al.

6. Financial Reporting

7. Hales et al.

اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم‌گیری به‌ذی‌نفعان سازمان و یا تحلیلگران بازار است. بدین منظور ارائه اطلاعات مالی مناسب حائز اهمیت زیادی است. در این راستا یکی از شاخص‌هایی که می‌تواند به ارائه مناسب صورت‌های مالی کمک کند، خوانایی است که به افزایش درک استفاده‌کنندگان نسبت به ادعای مدیریت کمک می‌کند (فرخ، ۱۳۹۷). از جنبه دیگر، مطلوب نبودن سطح خوانایی گزارشگری مالی، نقطه‌ضعف بزرگی برای یک سازمان محسوب می‌شود. به‌عنوان مثال سرمایه‌گذاران ممکن است به علت پیچیدگی و مبهم بودن گزارش سازمان، نتوانند اطلاعات مورد نظر خود را پیدا کنند؛ از این رو یا در جستجوی اطلاعات مورد نظر از منابع برون‌سازمانی برمی‌آیند و یا در همین مرحله از سرمایه‌گذاری انصراف می‌دهند (لوران و مک‌دونالد، ۲۰۱۴). به‌طور خلاصه، سرمایه‌گذاران به صورت‌های مالی خواناتر، بیشتر اعتماد و اطمینان می‌کنند و راحت‌تر تصمیم می‌گیرند. صورت‌های مالی ناخوانا احساس اعتماد و اطمینان را در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران کاهش می‌دهد (باقری ازغندی و همکاران، ۱۳۹۷) و از عواملی که به نظر می‌رسد رابطه نزدیکی با خوانایی گزارشگری مالی داشته باشد، لحن نوشتار در گزارشگری مالی است. نوع نوشتار در گزارش‌های مالی و تن صدا و لحن در جلسات در هنگام ارائه گزارش باعث ایجاد تغییر در برداشت استفاده‌کنندگان می‌شود. به‌طور کلی لحن خوش‌بینانه و بدبینانه ابزاری است که مدیران در گزارش‌های غیرعددی، توضیحی و حتی شفاهی به‌کار می‌گیرند (رهنمای رودپشتی و محسنی، ۱۳۹۵). مدیران شرکت‌ها از روی قصد، سودهای گزارش‌شده را با استفاده از انتخاب سیاست‌های حسابداری خاص، تغییر در برآوردهای حسابداری و اقلام تعهدی، دستکاری می‌کنند تا به هدف‌های موردنظر خود برسند و یا مدیران می‌تواند از طریق پیام مدیرعامل، و به‌کارگیری مدیریت لحن به‌طور بالقوه رفتار مدیریت سود را پنهان کنند و در نتیجه موجب گمراهی استفاده‌کنندگان درباره شرکت شوند (سلیمانی، ۱۳۹۶). با توجه به اینکه خوانایی گزارشگری مالی از جمله اصلی‌ترین عوامل تأثیرگذار بر سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها می‌باشد، بنابراین موضوع گزارشگری مالی می‌تواند بر ارزیابی ریسک کشوری، رتبه پول‌شویی، اعتبار صورت‌های مالی بنگاه‌ها و پیامدهای مربوط از جمله هزینه سرمایه، تأمین مالی و سرمایه‌گذاری بنگاه‌ها تأثیر شگرفی بگذارد. از آنجایی که خوانایی گزارشگری مالی دارای ماهیتی پیچیده و چندوجهی است و تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد، در این پژوهش بررسی جنبه‌های نادیده گرفته‌شده در تحقیقات پیشین، شناسایی و مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به اهمیت کیفیت اطلاعات حسابداری و گزارشگری مالی، به نظر می‌رسد که انجام مطالعات بیشتر و با در نظر گرفتن رویکردها و جنبه‌های جدید آن، از جمله تکنیک تحلیل مضمون که مهم‌ترین نوآوری این پژوهش می‌باشد به روشن شدن این موضوع کمک نماید. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (اخگر و کرمی، ۱۳۹۳). بنابراین تدوین الگوی مدیریت لحن و تأثیر آن بر گزارش‌های مالی به‌منظور استفاده در جهت بهبود خوانایی گزارشگری مالی در بازار سرمایه ایران، ضروری می‌باشد. با توجه به مطالب بیان‌شده و اهمیت مدیریت لحن و خوانایی گزارشگری مالی سؤال‌های این پژوهش به شرح زیر مطرح می‌گردد:

۱. آیا الگوی مدیریت لحن در این پژوهش، از برازش و اعتبار لازم برخوردار است؟
 ۲. آیا بین مدیریت لحن و خوانایی و شفافیت گزارشگری مالی ارتباط معناداری وجود دارد؟
- دربخش‌های بعدی پس از مرور مبانی نظری و پیشینه پژوهش، ابتدا روش‌شناسی پژوهش مطرح می‌شود، پس از آن یافته‌های پژوهش ارائه خواهد شد و در خاتمه به بحث و نتیجه‌گیری پیرامون یافته‌ها، پرداخته می‌شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مدیریت لحن و خوانایی گزارشگری مالی

زبان و کلمات ابزارهای ارتباط و انتقال افکار و احساسات هستند (اباربانل و کیم^۱، ۲۰۱۰). منظور از لحن، میزان مثبت یا منفی بودن گزارش‌های توضیحی مدیران است. مدیران در گزارش‌های مربوط به پیش‌بینی عملکرد نسبت به صورت‌های مالی، امکان به‌کارگیری لحن‌های مختلف متناسب با اهداف مدیریتی را دارند (میرعلی و همکاران، ۱۳۹۷). فصاحت و بلاغت استفاده‌شده در توصیف‌ها، برای درک اطلاعات کمی حائز اهمیت است. لحن نوشتار، به معنی استفاده از کلمات مثبت در برابر کلمات منفی در متن‌های کیفی است. مدیریت لحن نوشتار عبارت است از انتخاب سطح لحن نوشتار در متن‌های کیفی به‌گونه‌ای که با اطلاعات کمی همراه آن منطبق نباشد (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۴). لحن استفاده‌شده در اطلاعات کیفی گزارش، زمینه‌ای مناسب برای افشای اطلاعات فراهم می‌کند، همچنین فرصتی برای مدیران فراهم می‌آورد تا انتظارات خود از عملکرد آتی شرکت را نمایان سازند. از همین رو گزارش پیش‌بینی سود حاوی کلمات مثبت و کلمات منفی می‌باشد. در واقع، زبان نیز یک سیستم قراردادی منظم از آواها یا نشانه‌های کلامی یا نوشتاری است که توسط انسان‌های متعلق به یک گروه اجتماعی یا فرهنگی خاص، برای نمایش و فهم ارتباطات و اندیشه‌ها به کار برده می‌شود (غلامی مقدم، ۱۳۹۶). با توجه به اینکه لحن، یک متغیر کیفی می‌باشد، باید ابتدا اقدام به کمی نمودن آن‌ها کرده، سپس به مطالعه تأثیر آن بر عوامل موردنظر پرداخت. مدیریت لحن (نوشتار) می‌تواند زمینه انگیزه فرصت‌طلبانه به‌منظور دستکاری اطلاعات بنیادی شرکت فراهم نماید. همچنین با آزمون تأثیرات لحن، ساخت زبان و میزان تأثیر ارائه‌شده در یادداشت‌های توضیحی به این نتیجه رسیدند که چنانچه یادداشت‌های توضیحی به‌صورت عینی نوشته شوند اما صراحت لازم را نداشته باشند تأثیر مطلوبی بر تصمیم سرمایه‌گذاران نخواهد داشت. در مطالعات صورت‌گرفته در ارتباط با تأثیر لحن مثبت / منفی زبان در یادداشت‌های توضیحی حسابداری بر رفتارهای قضاوتی سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان، همه مطالعات نتایج هم‌سو و مشابهی داشتند (رهنمای رودپشتی و محسنی، ۱۳۹۵). لحن می‌تواند بر تصمیم‌گیری کاربران گزارش سالانه تأثیر داشته باشد. تغییرات در لحن با واکنش‌های کوتاه‌مدت بازار همراه است (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۴). لحن کلامی یک ابزار است که مردم از آن (گاهی ناخواسته) برای ایجاد برداشت‌های متمایز اجتماعی استفاده می‌کنند (هارت و همکاران^۲، ۲۰۱۳)؛ و به‌عنوان معنای ارتباطی در حوزه حسابداری، ظرفیت تأثیرگذاری بر تصمیم‌های مدیران را دارد (مورتسن و فیشر^۳، ۲۰۱۱). بنابراین انتظار می‌رود به‌طور خاص، واقع‌گرایی و اطمینان به‌عنوان دو مؤلفه مهم لحن، خوانایی را تحت تأثیر قرار دهند (شرت و پالمرا^۴، ۲۰۰۸).

امروزه بحث و نگرانی‌هایی در خصوص پیچیدگی در نظام‌های گزارشگری مالی جاری در کل دنیا اهمیت فزاینده‌ای یافته است. اگر بازار به اطلاعات مبهم، دشوار، پیچیده و طولانی گزارش‌های سالانه شرکت‌ها واکنش ناقصی نشان دهد، مدیران انگیزه پیدا می‌کنند تا در شرایط دشوار، گزارش‌های خود را به همین شکل نامطلوب ارائه دهند (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۳). گزارش‌های مالی، اطلاعات مستند و قابل‌اعتمادی را با هدف کمک به کاربران در تصمیم‌گیری، ارائه می‌کنند؛ بنابراین این گزارش‌ها باید مرتبط، قابل‌اعتماد، قابل‌مقایسه و قابل‌فهم باشند (کاماروزمن و همکاران^۵، ۲۰۰۹). اطلاعات مالی و غیرمالی سازمان‌ها باید در کوتاه‌ترین زمان بعد از پایان سال مالی در دسترس استفاده‌کنندگان قرار

1. Abarbanell & Kim

2. Hart et al.

3. Mortensen & Fisher

4. Short & Palmer

5. Kamaruzaman et al.

گیرد، در غیر این صورت با گذشت هرچه بیشتر زمان ارزش اقتصادی این اطلاعات کمتر خواهد شد ([ایزدی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۳](#)). محتوا، زمان‌بندی و نحوه ارائه اطلاعات منتشرشده از سوی سازمان رابطه نزدیکی با میزان مطلوبیت خوانایی و قابلیت فهم گزارش‌های مالی دارد ([کورتیس^۱، ۲۰۰۴](#)). نتیجه مطالعات کمیته وابسته به کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا که در سال ۱۹۶۹ میلادی منتشر شد، نشان داد که همه ذی‌نفعان قادر به فهم گزارش‌های پیچیده نیستند و بهتر است سازمان‌ها از انتشار گزارش‌های پیچیده، مبهم و طولانی خودداری نمایند ([ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۳](#)). در این خصوص دو نظریه به صحت مطالب بیان شده کمک می‌کند. نظریه مدیریت مبهم^۲ چنین بیان می‌کند که مدیران سازمان‌هایی که دارای عملکرد ضعیفی هستند، به منظور گرفتن بازخورد زمانی طولانی‌تر از سوی بازار، تمایل دارند اطلاعات را به صورت مبهم، طولانی و پیچیده گزارش کنند ([آجینا و همکاران^۳، ۲۰۱۶](#)؛ [بلومفیلد^۴، ۲۰۰۸](#))؛ در مقابل، نظریه علامت‌دهی^۵ عنوان می‌کند که مدیران شرکت‌های موفق که سازمان آن‌ها دارای عملکرد مطلوب بوده است تمایلی به انتشار گزارش‌های مبهم، طولانی و پیچیده ندارند، بلکه برعکس سعی دارند گزارش‌های مالی را به صورت کاملاً خوانا و واضح بیان کنند ([حسن^۶، ۲۰۱۸](#)).

یک متن خوانا متنی است که خواننده بتواند آن را به راحتی بخواند و مفهوم آن را درک کند. بنابراین گزارش‌های مالی منتشرشده از سوی سازمان‌ها هنگامی از درجه مطلوبیت برخوردار هستند که به آسانی برای خوانندگان حرفه‌ای و یا غیرحرفه‌ای قابل درک باشند ([پرویز کورنده، ۱۳۹۵](#)). بدین منظور، کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا، شرکت‌ها را تشویق می‌کند تا گزارش‌های مالی خود را خوانا و قابل فهم بیان کنند ([لی^۷، ۲۰۱۰](#)؛ [لیبای و امت^۸، ۲۰۱۴](#)؛ [لو و همکاران^۹، ۲۰۱۷](#)) و به طور کلی خوانایی، نشان‌دهنده میزان سهولت خواندن و فهمیدن متون است.

در ادامه به برخی پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه اشاره می‌شود:

[حسین و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۰](#) در پژوهش خود به ارزیابی لحن غیرعادی گزارشگری مالی و اظهارنظر حسابرس نسبت به تداوم فعالیت در بین سال‌های ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۴ پرداختند و معتقدند که لحن غیرعادی گزارشگری مالی بر روی تداوم فعالیت شرکت تأثیر مثبت و معناداری دارد.

پژوهش [بودت و توپسن^{۱۱}، ۲۰۱۹](#) نشان می‌دهند که لحن گزارش‌های نامه مدیران ارشد، تنها برای یک‌چهارم شرکت‌های موردبررسی آگاهی‌دهنده بوده است و در شرکت‌هایی که تقارن اطلاعاتی کمتری دارند، توانایی اثرگذاری لحن مثبت گزارش‌های مذکور در پیش‌بینی عملکرد شرکت بیشتر است.

نتایج پژوهش [حسن و همکاران^{۱۲}، ۲۰۱۸](#) نشان داد شرکت‌هایی با خوانایی گزارشگری مالی بیشتر به دلیل نبود ابهام در صورت‌های مالی گزارشگری مالی سالیانه، سودآورتر هستند.

[دی‌کاسترو و همکاران^{۱۳}، ۲۰۱۹](#) پژوهشی تحت عنوان «لحن خوش‌بینانه و حق‌الزحمة حسابرسی: شواهدی از استرالیا» پرداختند که نتایج پژوهش نشان داد بین لحن خوش‌بینانه و حق‌الزحمة حسابرسی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

1. Courtis

2. Management Obfuscation Theory

3. Ajina et al.

4. Bloomfield

5. Signaling theory

6. Hasan

7. Li

8. Libby

9. Lo

10. Hossain et al.

11. Boudt & Thewissen

12. Hassan et al.

13. De Castro

کانگ و همکاران^۱ (۲۰۱۸)، با استفاده از روش فراوانی واژگان به بررسی رابطه بین لحن گزارش‌های مالی و عملکرد شرکت پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که سودآوری شرکت‌ها در سال جاری بر لحن گزارش‌های مالی تأثیر داشته به نحوی که شرکت‌هایی که سودآورتر هستند، لحن گزارش‌های مالی آن‌ها مثبت‌تر بوده است. همچنین لحن گزارش‌های مالی تنها منعکس‌کننده وضعیت مالی فعلی شرکت نیست بلکه برای پیش‌بینی عملکرد آتی شرکت نیز مؤثر است. نتایج پژوهش شواهدی را در رابطه با تأیید دیدگاه اطلاعاتی در مورد لحن گزارش‌های مالی در اختیار می‌گذارد.

نتایج مطالعات **حسن و همکاران** (۲۰۱۸) نشان داد شرکت‌هایی با خوانایی گزارشگری مالی بیشتر به دلیل نبود ابهام در گزارش‌های مالی سالانه، سودآورتر هستند.

دی فرانکو و همکاران^۲ (۲۰۱۵) در تحقیق خود به «خوانایی گزارشگری تحلیل‌گر» پرداختند. نمونه آماری این پژوهش شامل ۳۵۶۴۶۳ سال - شرکت مشاهده طی سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۹ بوده است. یافته‌های پژوهش نشان داد خوانایی گزارش‌های تحلیلگران، منجر به افزایش حجم معاملات سرمایه‌گذاران می‌شود.

یافته‌های مطالعات **کارسون و لامتی** (۲۰۱۵) نشان می‌دهد مدیریت نوشتار برای گمراه کردن سرمایه‌گذاران نسبت به اطلاعات بنیادی شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد همچنین مدیریت نوشتار موجب تسهیل انگیزه‌های مدیریت در پوشش اطلاعات بنیادی ضعیف شرکت شده و به‌عنوان مکمل مدیریت سود استفاده می‌شود.

نتایج پژوهش **هوانگ و همکاران** (۲۰۱۴) نشان داد که می‌توان از مدیریت نوشتار به‌عنوان ابزاری برای مخفی کردن اطلاعات بنیادی شرکت استفاده کرد. همچنین آن‌ها استدلال نمودند لحن غیرعادی نوشتار می‌تواند به‌صورت فرصت‌طلبانه‌ای برای بهبود فهم گزارش‌های مالی و در نتیجه گمراه کردن سرمایه‌گذاران با استفاده از کلمات مثبت برای مخفی کردن عملکرد ضعیف شرکت به‌کار گرفته شود و آن‌ها در سایر مطالعات خود در خصوص مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی اشاره می‌کنند و نتیجه می‌گیرند که اقلام تعهدی مشابه هدف مدیریت نوشتار به‌منظور دستکاری کردن ادراک استفاده‌کنندگان نسبت به اطلاعات بنیادی شرکت، مدیریت می‌شوند.

نتایج مطالعات **لی** (۲۰۰۸) در ارتباط با ویژگی‌های زبان‌شناختی و تحلیل متنی حسابداری و پیچیدگی خوانایی در گزارش‌های سالانه نشان داد که خواندن افشاهای شرکت‌هایی با پایداری سود کمتر، دشوارتر است یا به‌عبارت دیگر قابلیت خواندن آن‌ها کمتر است.

یافته‌های مطالعات **رودر فورد**^۳ (۲۰۰۵) بیانگر آن است که انتخاب‌های ادیبانه (فصیح و بلیغ) مانند ویژگی‌های واژگان، انتخاب کلمات، فراوانی استفاده و پیچیدگی واژگان بر درک توصیف‌های حسابداری تأثیر می‌گذارد و علاوه بر آن نامۀ مدیریت به سهام‌داران، بدون در نظر گرفتن نتایج مالی، بار مثبت دارد.

شهسوار و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای با عنوان «لحن مورد استفاده در گزارش حسابرس و حق‌الزحمه حسابرسی با تأکید بر نقش تعدیلگری الزامات استاندارد حسابرسی» با داده‌های ۳۶۰ سال - شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار طی بازه زمانی ۶ ساله با تحلیل متنی مکس کیو پرداختند و نتایج پژوهش نشان داد که بین لحن خوش‌بینانه با متغیر حسابرسی رابطه معکوس وجود دارد و همچنین بین پذیرش الزامات استانداردهای حسابرسی و لحن گزارش حسابرس و حق‌الزحمه حسابرسی تغییرات معناداری ایجاد نمی‌گردد.

حسینی و جمالیان پور (۱۴۰۰) در پژوهش خود «مدیریت سود و لحن و پیچیدگی گزارش حسابرسی» از اطلاعات

1. Kang et al.

2. De Franco et al.

3. Rutherford

۱۳۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار طی سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ با رگرسیون حداقل مربعات معمولی پرداخت و نتایج پژوهش نشان داد که رابطه منفی و معناداری بین مدیریت سود تعهدی و لحن مثبت گزارش حسابرس وجود دارد و رابطه بین مدیریت سود و پیچیدگی گزارش‌ها مثبت و معنادار است.

داداشی و نوروزی (۱۳۹۹) در مطالعه خود به «بررسی اثر میانجی خوانایی گزارشگری مالی بر رابطه بین مدیریت سود و هزینه سرمایه» از اطلاعات شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ پرداختند و نتایج حاکی از آن است که بر اساس رویکرد مدیریت سود فرصت‌طلبانه شرکت‌های دارای مدیریت سود اقدام به انتشار گزارش‌های مالی پیچیده‌تر با خوانایی کمتر می‌نمایند. خوانایی کمتر گزارش‌های مالی و افشای پیچیده‌تر شرکت‌ها سبب افزایش عدم‌تقارن اطلاعاتی در شرکت‌ها می‌گردد و خوانایی گزارشگری مالی، اثر میانجی کامل بر رابطه بین مدیریت سود و هزینه سرمایه دارد.

میرعلی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود به «بررسی رابطه لحن گزارشگری مالی با عملکرد آتی شرکت و بازده بازار» با روش‌شناسی تحلیل متنی و اطلاعات ۱۴۰ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ پرداخته است، نتایج پژوهش نشان داد که لحن گزارش‌های مالی، انتظارات مدیران از عملکرد آتی شرکت را منعکس می‌کند. با این حال، بازار در روزهای حول انتشار گزارش‌های مالی، پاسخ معنی‌داری به لحن مورد استفاده در گزارش‌های مالی نمی‌دهد.

نتایج پژوهش **سلیمانی (۱۳۹۶)** بیانگر آن است زمانی که عملکرد مالی شرکت کاهش می‌یابد، احتمال مشاهده لحن مثبت غیرعادی در نامه مدیرعامل افزایش می‌یابد. لحن غیرعادی در نامه مدیرعامل رابطه مثبتی با اقلام تعهدی غیرعادی دارد.

رهنمای رودپشتی و محسنی (۱۳۹۵) در مطالعه خود به «بررسی رابطه بین لحن نوشتار و عملکرد مالی» در قلمرو زمانی ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۳ با تکنیک‌های آماری همبستگی، تحلیل رگرسیون خطی چندگانه و تحلیل رگرسیون لجستیک به این نتیجه رسیدند که بین لحن نوشتار در گزارش هیئت‌مدیره با عملکرد مالی شرکت و نیز مدیریت نوشتار و مدیریت سود رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

نتیجه مطالعه **عرب‌صالحی و همکاران (۱۳۹۴)** نشان داد شرکت‌هایی که دارای گزارش‌های سالانه خواناتر هستند، سودآوری بیشتر، ریسک بیشتر و هزینه نمایندگی کمتری دارند.

فرضیه‌های پژوهش

با توجه به آنچه بیان شد فرضیه پژوهش به شرح زیر مطرح می‌گردد:

مدیریت لحن تأثیر معکوس و معناداری بر خوانایی گزارشگری مالی دارد.

روش‌شناسی پژوهش

مطالعه حاضر به لحاظ ماهیت پژوهش در زمره پژوهش‌های اکتشافی، به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت داده‌های پژوهش از نوع طرح متوالی اکتشافی (کیفی-کمی) می‌باشد. در بخش کیفی، مدل کیفی با استفاده از تکنیک تحلیل مضمون (تم) ارائه شده است و در بخش کمی با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی تأییدی (نرم‌افزار لیزرل) به بررسی برآزش مدل پیشنهادی پرداخته شده است؛ همچنین در این قسمت به بررسی تأثیر مدیریت لحن (لحن نوشتار) بر خوانایی گزارشگری مالی نیز پرداخته شده است.

جامعه آماری این مطالعه در بخش کیفی را اعضای جامعه حسابداران رسمی در تهران و شیراز تشکیل می‌دهند. در این قسمت از ارائه حجم جامعه و نیز نمونه آماری خودداری می‌شود؛ چرا که ملاک، دستیابی به اشباع نظری داده‌ها و توافق کلی پدیده مورد بررسی می‌باشد. بدین منظور، در این قسمت از پژوهش، با ۲۰ مصاحبه نیمه ساختاریافته با خبرگان جامعه آماری (۱۲ نفر دارای مدرک دکتری، ۸ نفر کارشناسی ارشد)، داده‌ها به اشباع نظری رسید. جامعه آماری بخش کمی پژوهش را اعضای جامعه حسابداران رسمی تهران و شیراز شامل حسابداران رسمی، حسابرسان شاغل انفرادی، حسابرس، حسابرس ارشد، سرپرست، سرپرست ارشد، مدیر و شریک مؤسسه‌های حسابرسی، عضو جامعه حسابداران رسمی تشکیل می‌دهند.

از آن جا که آمار رسمی جامعه این پژوهش در دسترس نیست، می‌توان تعداد جامعه آماری را نامحدود فرض کرد. بر اساس فرمول انتخاب حجم نمونه در جامعه نامحدود حداقل حجم نمونه برابر با ۱۹۶ نفر تعیین شد:

$$n = \frac{Z^2_{1-\frac{\alpha}{2}} \times p \times q}{E^2} = \frac{(1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5}{(0,07)^2} = 196$$

n = حجم نمونه E = دقت برآورد یا میزان خطای حدی است (در این پژوهش $0,07$ در نظر گرفته شده است) P, q = نسبت افرادی که در رد/تأیید فرضیه‌ها نظر می‌دهند $Z_{\alpha/2}$ = عدد بحرانی توزیع سطح 95 درصد اطمینان $(0,05)$ ، روش نمونه‌گیری در بخش کیفی و کمی به ترتیب شیوه نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس می‌باشد. با توجه به احتمال غیرقابل استفاده بودن برخی پرسش‌نامه‌ها، ۲۹۰ پرسش‌نامه توزیع شد که از بین آن‌ها، ۲۶۰ پرسش‌نامه به شرح جدول (۱) قابل استفاده بود.

جدول (۱): اطلاعات جمعیت‌شناختی

شاخص آماری	طبقه	
	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	۵۸
	مرد	۲۰۲
	مجموع	۲۶۰
سن	زیر ۳۰ سال	۲۴
	۳۰-۴۰ سال	۶۲
	۴۱-۵۰ سال	۱۲۲
	بالای ۵۰ سال	۵۲
	مجموع	۲۶۰
تحصیلات	کارشناسی	۴۸
	کارشناسی ارشد	۱۱۶
	دکتری	۹۶
	مجموع	۲۶۰
سابقه کار	کمتر از ۱۰ سال	۶۰
	۱۰-۲۰ سال	۱۲۳
	بیشتر از ۲۰ سال	۷۷
	مجموع	۲۶۰

دلیل انتخاب جامعه آماری مذکور این است که اطلاعات نسبتاً جامعی در خصوص وضعیت گزارشگری مالی شرکت‌ها و روند عملکرد اقتصادی آن‌ها در اختیار دارند و همچنین می‌توان گفت که تنها منبع اطلاعاتی است که با استفاده از آن می‌توان به منابع اطلاعات مالی شرکت‌ها دسترسی داشته و الگوی پژوهش حاضر را مورد آزمون و مطالعه قرار داد. ابزار گردآوری در بخش کمی، پرسش‌نامه محقق‌ساخته می‌باشد. در بخش کیفی، روایی بر اساس تکنیک‌های خوداصلاحی داده‌ها و روش ممیزی کردن توسط دو داور تأیید شد. پایایی مدل کیفی نیز با استفاده از تکنیک‌های پایایی بازآزمون و کدگذاری به صورت دستی، تأیید شد. داده‌های لازم جهت آزمون سؤال‌ها، از طریق ابزارهای شرح داده شده در جدول (۲) گردآوری شد:

جدول (۲): مشخصات ابزارهای گردآوری داده‌ها

بخش	ابزار	میدانی / کتابخانه‌ای	تعداد سؤال	نمونه آماری	هدف (کاربرد)
کیفی	مصاحبه	میدانی	--	۲۰ نفر از اعضای جامعه حسابداران رسمی در شیراز و تهران	شناسایی شاخص‌های مدل کیفی مدیریت لحن
کمی	پرسش‌نامه محقق‌ساخته مدیریت لحن	میدانی	۱۹ سؤال	۲۶۰ نفر از اعضای جامعه حسابداران رسمی در شیراز و تهران	مورد استفاده در تحلیل عاملی تأییدی (نرم‌افزار لیزرل) جهت سنجش اعتبار مدل طراحی‌شده و مدل‌سازی معادلات ساختاری (نرم‌افزار Smart PLS)
	پرسش‌نامه محقق‌ساخته خوانایی گزارشگری مالی	میدانی	۵ سؤال	۲۶۰ نفر از اعضای جامعه حسابداران رسمی در شیراز و تهران	مورد استفاده در مدل‌سازی معادلات ساختاری (نرم‌افزار Smart PLS)

شکل (۱) روندنمای مراحل انجام پژوهش را نشان می‌دهد:

شکل (۱): روندنمای مراحل انجام پژوهش

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش به تفکیک دو بخش ارائه مدل کیفی مدیریت لحن (لحن گزارشگری) بر اساس تکنیک تحلیل مضمون و بررسی برازش مدل با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، ارائه می‌گردند. در این پژوهش به منظور ارائه مدل کیفی، از تکنیک تحلیل مضمون بر اساس مدل براون و کلارک (۲۰۰۶) شامل پنج مرحله «آشنایی با داده‌ها، ایجاد کدهای اولیه، جستجوی مضامین، بازیابی مضامین و تعریف و نام‌گذاری مضامین» استفاده شده است. بر این اساس ۱۹ مضمون پایه، ۳ مضمون سازمان‌دهنده و یک مضمون فراگیر شناسایی گردید.

جدول (۳) کدهای توصیفی (مفاهیم) برگرفته از مصاحبه با خبرگان و مضامین پایه مربوط به هر کدام را نشان می‌دهد:

جدول (۳): کدهای توصیفی (مفاهیم) و مضامین پایه

مضامین پایه	نمونه کدهای توصیفی (مفاهیم)
مدیریت سود تعهدی و واقعی	با رویکرد مدیریت سود فرصت‌طلبانه شرکت‌ها گزارش‌های مالی پیچیده و با خوانایی کمتر جهت پنهان نمودن رفتار فرصت‌طلبانه مدیران اقدام می‌کنند
گزارشگری مالی متقلبانه	تحریف اطلاعات شفاهی و عددی و واژگان استعاری اقدام به گزارش‌های مالی ناخوانا و متقلبانه می‌شود
اظهارنظر غیرمقبول حسابرسی	پیچیدگی و مفید نبودن اطلاعات مالی اقدام به اظهارنظر غیرمقبول می‌گردد
فرار مالیاتی	پنهان کردن حقایق و معاملات پیچیده منجر به اجتناب از پرداخت مالیات می‌شود
اهرم و نسبت‌های مالی و عملکرد مالی	عملکرد مالی منفی می‌تواند با استفاده از لحن مثبت نوشتار، پنهان شود
مصرف منابع و رشد درآمد	کتمان اطلاعات بنیادی و مبهم منجر به توجیه و ارزیابی عملکرد منفی می‌گردد
انگیزه گمراه کردن ادراک (سرمایه فکری) استفاده‌کنندگان و سرمایه‌گذاران	مدیریت نوشتار علاوه بر باورپذیر شدن ارقام قادر است از طریق انتقال بار مثبت بر ادراک استفاده‌کنندگان و سرمایه‌گذاران مؤثر باشد.
اقدامات خصمانه و توبیخی (پتانسیل رفتار خودخواهانه)	توصیف‌های حسابداری گنجانده‌شده در نامه مدیران می‌تواند ابزاری برای فرصت‌طلبی و دستکاری مدیریت و شدت پتانسیل رفتار خودخواهانه گردد.
فصاحت و بلاغت در توصیف	هنگامی که انگیزه‌های نمایندگی وجود دارد کلام استفاده‌شده در متن‌های توصیفی می‌تواند خواننده را فریب داده و به صورت راهبردی و نه برای اهداف اطلاع‌رسانی استفاده شود.
مدیریت نوشتار لحن غیرعادی	مدیریت نوشتار ابزاری برای مخفی کردن اطلاعات بنیادی شرکت و به صورت فرصت‌طلبانه برای گزارش‌های مالی و گمراه کردن ادراک استفاده گردد.
محدودیت استانداردها و رویه‌های حسابداری	رعایت الزامات، محدودیت‌ها و استانداردهای حسابداری در تئوری نمایندگی ابزار ورود مدیریت نوشتار را فراهم می‌نماید.
عدم تقارن اطلاعاتی	مدیریت نوشتار می‌تواند برای دستکاری ادراک استفاده‌کنندگان استفاده شود و به‌طور بالقوه مدیریت سود را پنهان نماید.
تطابق لحن نوشتار کیفی و کمی	هنگامی که انگیزه‌های نمایندگی وجود دارد کلام می‌تواند خواننده را فریب داده و به‌طور راهبردی استفاده شود و نه برای اطلاع‌رسانی.

جدول (۴) مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر مدیریت لحن (لحن گزارشگری) را نشان می‌دهد:

جدول (۴): مدل کیفی مدیریت لحن (لحن گزارشگری) بر اساس تحلیل مضمون (شامل مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر)

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
مدیریت لحن (لحن گزارشگری)	گزارشگری مالی متقلبانه و مدیریت سود (انگیزه فرصت طلبانه)	مدیریت سود تعهدی
		مدیریت سود واقعی
		گزارشگری مالی متقلبانه
		اظهارنظر غیرمقبول حسابرسی
		فرار مالیاتی
	مدیریت نوشتار و ادراک (انگیزه فرصت طلبانه)	اهرم مالی و نسبت سرمایه در گردش به دارایی
		تطابق رشد درآمد و استفاده از منابع و نسبت‌های جاری
		تغییر نگرش عملکرد مالی منفی با پیچیدگی کلمات و طول متن
		انگیزه دستکاری ادراک استفاده‌کنندگان
		انگیزه همراه کردن سرمایه‌گذاران
	کتمان اطلاعات بنیادی (انگیزه فرصت طلبانه)	جهت‌دار نمودن کیفیت سرمایه‌فکری و کارآفرینی
		اقدامات خصمانه و رفتارهای انسانی توییخی و سرزنش‌بار
		تبلیغ پتانسیل رفتار خودخواهانه
		فصاحت و بلاغت در توصیف
		مدیریت نوشتار لحن غیرعادی
	محدودیت استانداردهای حسابداری کنونی	
	عدم تقارن اطلاعاتی	
	محدودیت در خصوص انتخاب رویه‌های حسابداری	
	تطابق لحن نوشتار کیفی و کمی	

یافته‌های بخش کیفی

نتایج تحلیل مضمون که به منظور ارائه الگوی کیفی مدیریت لحن انجام شده است نشان می‌دهد که سازه اخلاق حرفه‌ای از ۱۹ شاخص (مضمون پایه) به شرح زیر تشکیل شده است:

مدیریت سود تعهدی و واقعی: با رویکرد مدیریت سود فرصت طلبانه شرکت‌ها گزارش‌های مالی پیچیده و با خوانایی کمتر جهت پنهان نمودن رفتار فرصت طلبانه مدیران اقدام می‌کنند و امکان شناسایی آن توسط سرمایه‌گذاران، تحلیلگران مالی و سایر نهادهای قانونی را کاهش دهند. (صفری گرایلی، پسته نوبی ۱۳۹۷)

گزارشگری مالی متقلبانه: برای تحریف واقعیت و پنهان نمودن عملکرد ضعیف مدیران با روش‌های تحریف اطلاعات شفاهی و عددی و با استفاده از عبارات و واژگان استعاری اقدام به گزارش‌های مالی ناخوانا و متقلبانه می‌نماید. (صفری گرایلی، پسته نوبی ۱۳۹۷)

اظهارنظر غیرمقبول حسابرسی: حساب‌رسان با استفاده از ناخوانایی گزارش‌های مالی به دلیل پیچیدگی و ساده و روان نبودن اطلاعات مالی اقدام به اظهارنظرهای مختلفی از جمله اظهارنظر غیرمقبول حسابرسی می‌نماید.

فرار مالیاتی: فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات مستلزم پنهان کردن حقایق و معاملات پیچیده است که بر محیط اطلاعاتی شرکت تأثیر منفی می‌گذارد و باعث کاهش شفافیت گزارشگری مالی می‌شود. (پورحیدری، فدوی ۱۳۹۳)

اهرم مالی و نسبت‌های مالی (عملکرد مالی): مدیریت شرکت برای بیان بهبود عملکرد مالی و یا نسبت‌های مالی با گزارش‌های مالی اقدام به توجیه عملکرد مثبت خود می‌نماید که می‌تواند با استفاده از پیچیدگی واژگان و جملات در صورت‌های مالی عملکرد منفی خود را پوشش دهد و یا به عبارتی دیگر عملکرد مالی منفی می‌تواند با استفاده از لحن مثبت نوشتار، پنهان شود. [\(تان و همکاران، ۲۰۱۳\)](#)

مصرف منابع و رشد درآمد: شرکت‌ها و مدیران مالی می‌توانند با کتمان اطلاعات بنیادی و مبهم جهت توجیه عملکرد خود مصرف منابع و متناسب با آن رشد درآمد شرکت را مثبت ارزیابی نمایند. [\(محسنی و رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۸\)](#) انگیزه گمراه کردن ادراک استفاده‌کنندگان و سرمایه‌گذاران: مدیریت نوشتار علاوه بر اینکه به باورپذیر شدن ارقام کمک می‌کند قادر است از طریق انتقال بار مثبت بر ادراک استفاده‌کنندگان مؤثر باشد و همچنین می‌تواند به منظور دستکاری ادراک استفاده‌کنندگان و سرمایه‌گذاران و تحلیلگران و به‌طور کلی سرمایه‌فکری از اطلاعات بنیادی پیچیده و مبهم استفاده کند و یا به عبارتی دیگر با مدیریت سود مبتنی بر اقدام تعهدی اقدام نمایند [\(محسنی و رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۸\)](#).

اقدامات خصمانه و توبیخی (تبلیغ پتانسیل رفتار خودخواهانه): توصیف‌های حسابداری گنجانده‌شده در نامه مدیران ارشد می‌تواند به دست‌آویزی برای فرصت‌طلبی و دستکاری مدیریت بدل شده و علاوه بر آن پتانسیل رفتار خودخواهانه شدت می‌یابد، مدیران شرکت‌ها با اقدامات خصمانه و رفتارهای انسانی توبیخی و سرزنش‌بار می‌توانند نسبت به کاهش بار روانی عملکرد مالی منفی و ضعیف خود اقدام نمایند و رفتار خود را مثبت نشان دهند [\(محسنی و رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۸\)](#).

فصاحت و بلاغت در توصیف: فصاحت و بلاغت استفاده‌شده در توصیف‌ها برای درک اطلاعات کمی حائز اهمیت است و هنگامی که انگیزه‌های نمایندگی وجود دارد کلام استفاده‌شده در متن‌های توصیفی می‌تواند خواننده را فریب داده و به‌صورت راهبردی و نه برای اهداف اطلاع‌رسانی استفاده شود [\(رهنمای رودپشتی و محسنی، ۱۳۹۵\)](#).

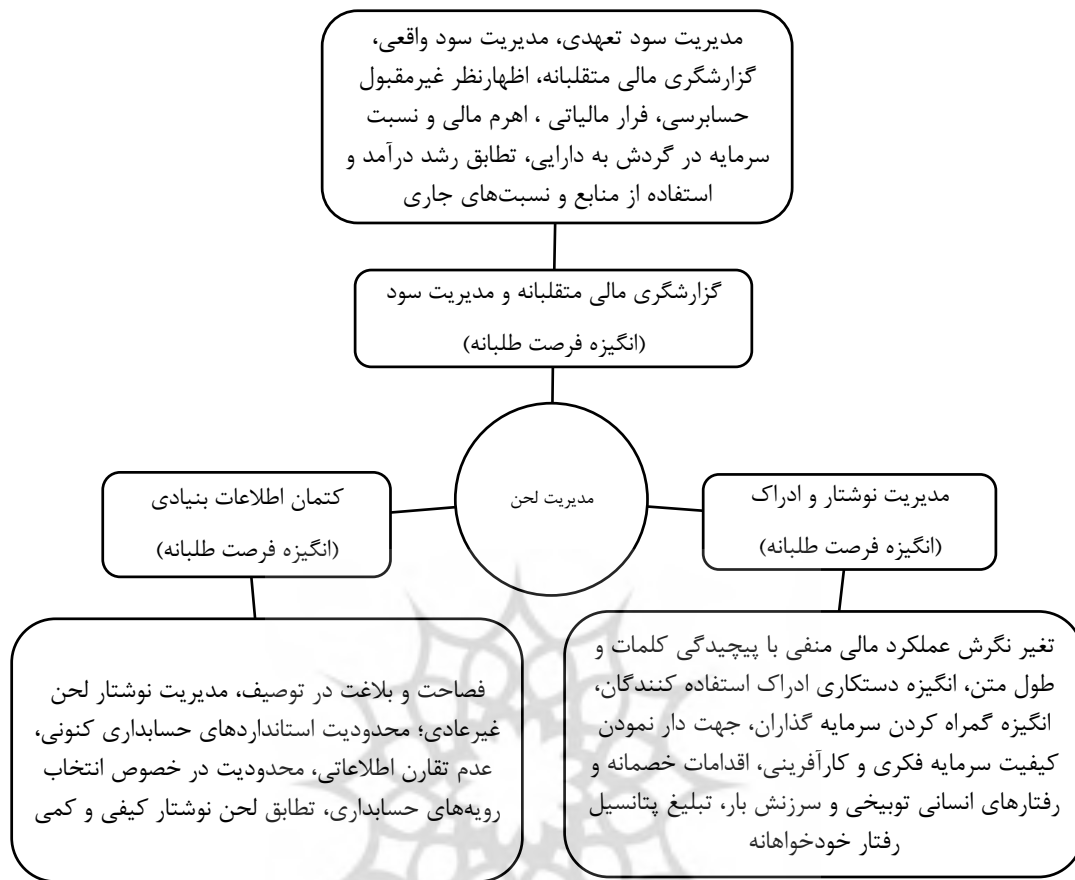
مدیریت نوشتار لحن غیرعادی: مدیریت نوشتار به‌عنوان ابزاری برای مخفی کردن اطلاعات بنیادی شرکت استفاده کرد. مدیریت نوشتار به‌عنوان لحن غیرعادی نوشتار، یعنی سطح لحنی غیرهمسان با اطلاعات بنیادی می‌تواند به صورت فرصت‌طلبانه برای بهبود فهم گزارش‌های مالی و در نتیجه گمراه کردن سرمایه‌گذاران به کار گرفته شود [\(هانک و همکاران، ۲۰۱۴\)](#).

محدودیت استانداردهای حسابداری و رویه‌های حسابداری: با توجه به رعایت الزامات و استانداردهای حسابداری در رویدادهای مالی و یا تهیه صورت‌های مالی، مدیران و یا حسابداران و یا نمایندگان سهام‌داران با محدودیت‌های از جمله گزارش سود حسابداری و دریافت پاداش در تئوری نمایندگی اقدام به مدیریت نوشتار و یا استفاده از گزارش‌های پیچیده و مبهم جهت دستیابی به منافع اقدام می‌نمایند.

عدم تقارن اطلاعاتی: مدیریت نوشتار می‌تواند برای دستکاری ادراک استفاده‌کنندگان نسبت به شرکت به کار رود و این موضوع، موجب عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود که بدین منظور به‌صورت بالقوه مدیریت سود را پنهان و از طریق استفاده‌کنندگان از اطلاعات بنیادی شرکت را به اشتباه بیندازد [\(کارلسون، و لامپتی ۲۰۱۵\)](#).

تطابق لحن نوشتار کیفی و کمی: انتخاب سطح لحن نوشتار در متن‌های کیفی گاهی به‌گونه‌ای است که با اطلاعات کمی هم‌زمان، منطبق نیست بر این اساس استفاده از فصاحت و بلاغت در توصیف برای درک اطلاعات کمی دارای اهمیت است. هنگامی که انگیزه‌های نمایندگی وجود دارد کلام می‌تواند خواننده را فریب دهد و بنابراین به‌طور راهبردی استفاده شود و نه با هدف اطلاع‌رسانی [\(هوانگ و همکاران ۲۰۱۴\)](#).

شکل (۲) مدل کیفی مدیریت لحن را نشان می‌دهد:

شکل (۲): مدل کیفی مدیریت لحن (لحن گزارشگری) (یافته‌های پژوهش)

معیارهای متفاوتی به‌عنوان شاخص اعتبار پژوهش کیفی مطرح شده است، اما از آنجا که نظریه تحلیل مضمون ماهیتاً یک فرایند رفت‌وبرگشتی است، روایی داده‌ها در حین کدگذاری‌ها و تحلیل‌ها و مورد تأکید قرار گرفتن در مصاحبه‌ها و مشاهدات بعدی و قبلی تأیید می‌شود. ابزار روایی را همین رفت‌وبرگشتی بودن خود فرایند تشکیل می‌دهد و بهترین قاضی برای تأیید روایی داده‌ها، تأیید گزاره‌ها، مفاهیم و مقوله‌ها توسط مصاحبه‌شوندگان در حین انجام مصاحبه‌ها است (قربانخانی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ بنابراین در پژوهش حاضر نیز به دلیل فرایند رفت‌وبرگشتی و تحلیل تک‌به‌تک مصاحبه‌ها قبل از انجام مصاحبه‌های بعدی، خوداصلاحی بودن داده‌ها، بهترین شاخص تعیین روایی داده‌های حاصل از پژوهش بوده است. ارزشیابی الگوی استخراجی، با استفاده از دو شاخص تناسب و کاربردی بودن که یکی از روش‌های ارزیابی اعتبار پژوهش کیفی است و همچنین، نظردهی در مورد پایه‌های تجربی پژوهش به تأیید رسید. علاوه بر موارد مذکور، مشارکت کنندگان، نظر خویش را درباره گزارش پژوهش، فرایند تحلیل و مقوله‌ها عرضه کردند و مطابق نظرهای آن‌ها نتایج بازبینی و اصلاح شد. همچنین برای سنجش روایی از روش ممیزی کردن توسط دو داور تأیید شد. در این روش، محقق با توضیح در مورد چگونگی جمع‌آوری داده‌ها، چگونگی مشتق شدن مقوله‌ها و چگونگی اتخاذ تصمیم در طول پژوهش برای ممیزی و تأیید آن به دست داور، قابلیت اطمینان نتایج پژوهش را افزایش می‌دهد که در پژوهش پیش رو این کار توسط خبرگان انجام پذیرفت. برای سنجش پایایی در این پژوهش، از روش پایایی بازآزمون استفاده شد؛ این شاخص را می‌توان زمانی محاسبه کرد که کدگذار یک متن را در دو زمان متفاوت کدگذاری کرده باشد. برای محاسبه پایایی بازآزمون، از میان مصاحبه‌های انجام‌گرفته، چند مصاحبه

برای نمونه انتخاب شد و هریک از آن‌ها در فاصلل زمانی چهارده روزه دوباره کدگذاری شدند. پس از مقایسه کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هر یک از مصاحبه‌ها، از طریق میزان بالای توافقات موجود در دو مرحله کدگذاری، پایایی پژوهش احصا شد. در کنار آن، برای محاسبه پایایی، کدگذاری به صورت دستی صورت گرفت و بعد از اتمام کدگذاری نتایج دو کدگذاری با یکدیگر مقایسه و از روش هولستی برای محاسبه پایایی استفاده شد:

$$PAO = 2M / (n_1 + n_2)$$

PAO به معنی درصد توافق مشاهده شده (ضریب پایایی)، M تعداد توافق در دو مرحله کدگذاری، n_1 تعداد واحدهای کدگذاشته در مرحله اول و n_2 تعداد واحدهای کدگذاشته در مرحله اول و تعداد واحدهای کد گذاشته در مرحله دوم است. این رقم بین صفر (هیچ توافق) تا یک (توافق کامل) متغیر است. پاسخ نتیجه محاسبه برای پژوهش حاضر برابر با ۰/۷۹ محاسبه شد که نشان می‌دهد مضامین از پایایی بالایی برخوردار است.

یافته‌های بخش کمی

به منظور اعتباریابی مدل ارائه شده از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزار لیزرل استفاده شده است. همان‌گونه که در جدول (۵) مشخص است همه بارهای عاملی در حالت تخمین استاندارد بیشتر از ۰/۵ هستند (از آنجا که مقادیر آماره تی همه بارهای عاملی در خارج از بازه ۱/۹۶- و ۱/۹۶+ قرار دارند، می‌توان نتیجه گرفت بارهای عاملی در سطح اطمینان پنج‌صدم، معنادار هستند). جدول (۵) بارهای عاملی را نشان می‌دهد:

جدول (۵): بارهای عاملی مضامین پایه و سازمان‌دهنده

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	بار عاملی	مضامین پایه	بار عاملی	توضیح
مدیریت لحن (لحن گزارشگری)	مدیریت نوشتار و ادراک (انگیزه فرصت طلبانه)	۰/۹۶	مدیریت سود تعهدی	۰/۷۶	آماره تی همه مضامین پایه و سازمان‌دهنده در خارج از بازه ۱/۹۶- و ۱/۹۶+ قرار دارد؛ بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت همه آن‌ها معنادار هستند.
			مدیریت سود واقعی	۰/۷۷	
			گزارشگری مالی متقابلانه	۰/۸۲	
			اظهار نظر غیرمقبول حسابرسی	۰/۸۵	
			فرار مالیاتی	۰/۹۰	
			اهرم مالی و نسبت سرمایه در گردش به دارایی	۰/۷۶	
			تطابق رشد درآمد و استفاده از منابع و نسبت‌های جاری	۰/۶۸	
مدیریت لحن (لحن گزارشگری)	مدیریت نوشتار و ادراک (انگیزه فرصت طلبانه)	۰/۵۸	تغییر نگرش عملکرد مالی منفی با پیچیدگی کلمات و طول متن	۰/۸۱	
			انگیزه دستکاری ادراک استفاده‌کنندگان	۰/۸۵	
			انگیزه گمراه کردن سرمایه‌گذاران	۰/۸۴	
			جهت‌دار نمودن کیفیت سرمایه فکری و کارآفرینی	۰/۸۲	
			اقدامات خصمانه و رفتارهای انسانی توییخی و سرزنش‌بار	۰/۸۰	
			تبلیغ پتانسیل رفتار خودخواهانه	۰/۷۳	
			فصاحت و بلاغت در توصیف	۰/۸۷	
کتمان اطلاعات بنیادی (انگیزه فرصت طلبانه)	۰/۷۹	مدیریت نوشتار لحن غیرعادی	۰/۸۹		
		محدودیت استانداردهای حسابداری کنونی	۰/۹۳		
		عدم تقارن اطلاعاتی	۰/۸۶		
		محدودیت در خصوص انتخاب رویه‌های حسابداری	۰/۸۴		
		تطابق لحن نوشتار کیفی و کمی	۰/۷۳		

جدول (۶) پایایی مرکب، میانگین واریانس استخراج‌شده و نتایج بررسی روایی سازه هم‌گرای مربوط به مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر را نشان می‌دهد:

جدول (۶): مقادیر AVE، CR و روایی سازه-همگرای مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر

روایی سازه همگرا	واریانس استخراج‌شده	پایایی مرکب	مضامین فراگیر / سازمان‌دهنده
تأیید	۰/۶۲۷	۰/۸۲۹	مدیریت لحن (لحن گزارشگری)
تأیید	۰/۶۳۱	۰/۹۲۲	گزارشگری مالی متقلبانه و مدیریت سود (انگیزه فرصت‌طلبانه)
تأیید	۰/۶۵۵	۰/۹۱۹	مدیریت نوشتار و ادراک (انگیزه فرصت‌طلبانه)
تأیید	۰/۷۳۲	۰/۹۴۲	کتمان اطلاعات بنیادی (انگیزه فرصت‌طلبانه)

همان‌گونه که در جدول (۶) مشخص است، مقادیر پایایی مرکب مدل بیشتر از ۰/۷ به دست آمده است که نشان‌دهنده پایایی مناسب مدل پیشنهادی است. از سوی دیگر، با توجه به این که مقادیر بارهای عاملی مندرج در جدول (۵) شاخص‌ها بیشتر از ۰/۵ و معنادار به دست آمده است و همچنین مقدار شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده بزرگ‌تر از ۰/۵ است، بنابراین روایی سازه هم‌گرا برای همه مضامین فراگیر / سازمان‌دهنده تأیید می‌شود.

جدول (۷) نیز شاخص‌های برازش مربوط به مدل تحلیل عاملی تأییدی را نشان می‌دهد:

جدول (۷): شاخص‌های برازش مدل‌های تحلیل عاملی تأییدی

مدل	GFI	NFI	IFI	CFI	RMSEA	Chi ² /df
مدیریت لحن	۰/۹۰	۰/۹۷	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۰۳۸	۱/۲۱
مقدار قابل قبول	>=۹۰	>=۹۰	>=۹۰	>=۹۰	<۰/۰۸	<۳

با توجه به اینکه شاخص‌های برازش مندرج در جدول (۷) دارای مقادیر قابل قبولی هستند، می‌توان گفت که مدل از برازش مناسبی برخوردار است.

در ادامه، با استفاده از تکنیک مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی، به بررسی تأثیر مدیریت لحن (لحن گزارشگری) بر خوانایی گزارشگری مالی پرداخته شده است. قبل از آزمون فرضیه پژوهش، باید بررسی برازش مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی انجام شود.

جدول (۸) شاخص‌های مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی را نشان می‌دهد:

جدول (۸): شاخص‌های برازش مدل

سازه	گویه	بار عاملی	آماره t	آماره p	CR	AVE	آلفای کرونباخ	(قدر مطلق) همبستگی بین سازه‌ها
خوانایی گزارشگری مالی	پایداری سود	۰/۷۲۲	همه بارهای عاملی بزرگتر از ۱/۹۶ هستند	همه سطوح معناداری زیر ۰/۰۵ هستند	۰/۹۰۸	۰/۶۶۶	۰/۸۷۴	۰/۴۹۰
	صحت پیش‌بینی‌های مدیریت	۰/۷۵۹						
	کاهش ریسک سقوط قیمت سهام	۰/۸۷۸						
	اطلاعات مربوط برای تصمیم‌گیری	۰/۸۴۲						

					ارزیابی و قابلیت مقایسه واحدهای اقتصادی	۰/۸۶۷
					گزارشگری مالی متقلبانه و مدیریت سود	۰/۸۶۷
		۰/۹۰۵	۰/۷۶۱	۰/۸۴۴	مدیریت لحن (لحن گزارشگری)	۰/۸۷۳
					مدیریت نوشتار و ادراک	۰/۸۷۳
					کتمان اطلاعات بنیادی	۰/۸۷۸

خلاصه بررسی برازش مدل ساختاری

سازه	R^2	Q^2
خوانایی گزارشگری مالی	۰/۲۴۱	۰/۱۴۰

بررسی برازش مدل کلی

Gof	$\overline{R^2}$	$\overline{Communalities}$
۰/۴۱۵	۰/۲۴۱	۰/۷۱۴

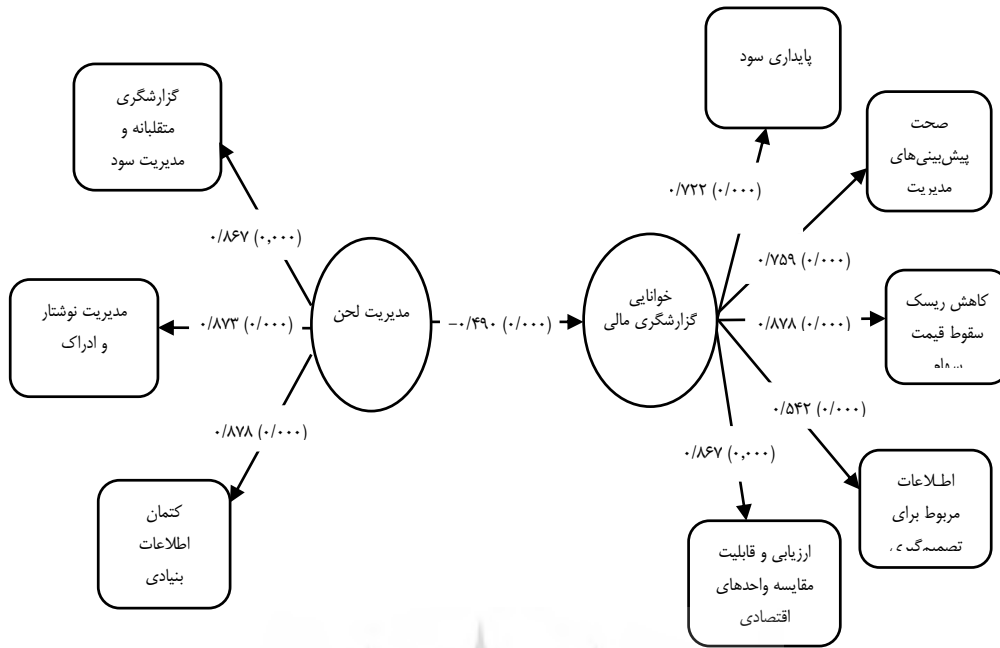
برازش مدل اندازه‌گیری پژوهش به وسیله بررسی بارهای عاملی، میانگین واریانس استخراج‌شده، پایایی مرکب و روایی تشخیصی (فورنل لارکر) بررسی می‌شود. همان‌طور که در جدول (۸) مشخص است تمامی بارهای عاملی مؤلفه‌های خوانایی گزارشگری مالی و مدیریت لحن (لحن گزارشگری)، بیشتر از ۰/۵ هستند و نیازی به حذف هیچ‌کدام نیست (در شکل ۳ و ۴ مشخص است که همه بارهای عاملی معنادار هستند). همچنین مقادیر میانگین واریانس استخراج‌شده بیشتر از ۰/۵ است و مقادیر و پایایی مرکب و آلفای کرونباخ متغیرهای مدل بیشتر از ۰/۷ به دست آمده‌اند که نشان‌دهندگی این است که هر دو سازه از این لحاظ در سطح مطلوبی قرار دارند. علاوه بر این، جذر AVE مدیریت لحن (لحن گزارشگری) (۰/۸۷۲) و خوانایی گزارشگری مالی (۰/۸۱۶) بزرگ‌تر از (قدرمطلق) میزان همبستگی بین دو متغیر (۰/۴۹۰) می‌باشد؛ بر این اساس روایی تشخیصی برای هر دو سازه تأیید می‌گردد.

برازش مدل ساختاری نیز به وسیله شاخص‌های R^2 و Q^2 انجام می‌شود. چین (۱۹۹۸)، سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 معرفی می‌کند. بر اساس جدول (۸) مقدار R^2 خوانایی گزارشگری مالی برابر با ۰/۲۴۱ به‌دست آمده است که نشان می‌دهد شاخص ضریب تعیین خوانایی گزارشگری مالی در سطح نسبتاً متوسط قرار دارد. شاخص Q^2 نیز قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی مدل در مورد سازه درون‌زا را دارد. مقدار این شاخص برای سازه خوانایی گزارشگری مالی برابر با ۰/۱۴۰ به‌دست آمده است که نشان می‌دهد شاخص استون گایسلر خوانایی گزارشگری مالی در سطح نسبتاً متوسط قرار دارد. برای بررسی برازش مدل کلی که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند، از معیار GoF استفاده می‌گردد:

$$\sqrt{\overline{Communalities} \times \overline{R^2}} = \text{GoF}$$

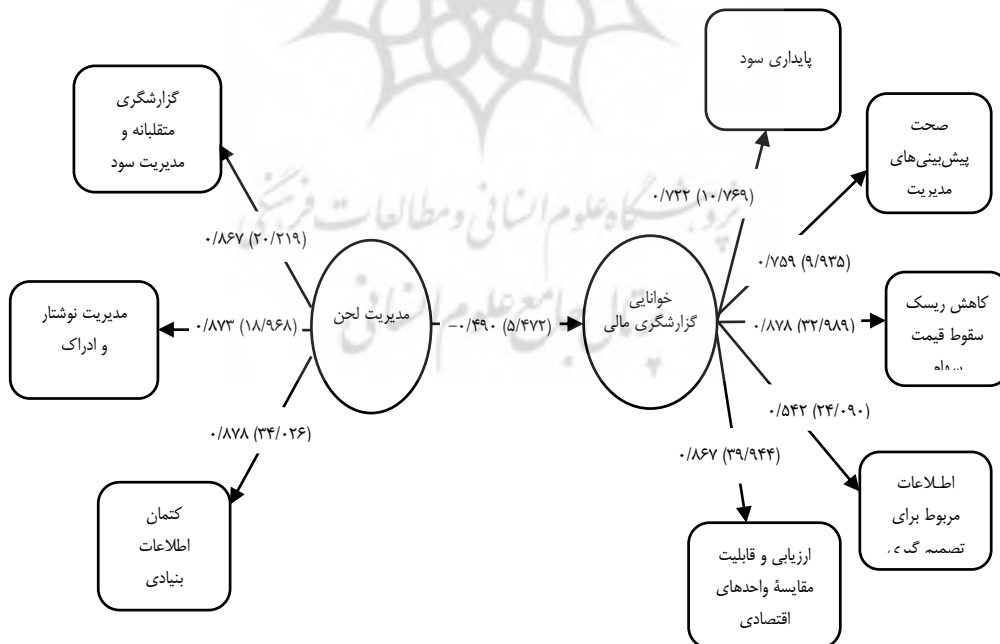
$\overline{Communalities}$ از میانگین مقادیر اشتراکی شاخص‌ها یا سؤال‌های پژوهش به‌دست می‌آید. وتزلس و همکاران (۲۰۰۹، ص ۱۸۷) سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی GoF معرفی می‌کند. بنابراین حاصل شدن مقدار GoF برابر با ۰/۴۱۵ نشان از برازش کلی قوی مدل دارد.

در ادامه، تنها فرضیه پژوهش آزمون شده است. شکل (۳) مقادیر ضریب مسیر (میزان اثر مستقیم) متغیرهای مستقل بر وابسته را نشان می‌دهد. در این نمودار، مقادیر p نیز قابل مشاهده است:

شکل (۳): ضرایب مسیر و آماره P

با توجه به اینکه سطح معناداری مربوط به آثار مستقیم مدل کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، می‌توان نتیجه گرفت که تأثیر مدیریت لحن (لحن گزارشگری) بر خوانایی گزارشگری مالی در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنادار است. در شکل (۴) نیز ضرایب مسیر و مقادیر t قابل مشاهده هستند:

شکل (۴): ضرایب مسیر و آماره T

بر اساس خروجی نرم افزار اسمارت پی.ال.اس، نتیجه آزمون تنها فرضیه پژوهش در جدول (۹) آورده شده است:

جدول (۹): نتیجه بررسی تأثیر مدیریت لحن (لحن گزارشگری) بر خوانایی گزارشگری مالی

نتیجه	سطح معناداری	t value	ضریب مسیر	متغیر وابسته	متغیر مستقل
رد فرض صفر	۰/۰۰۰	۵/۴۷۲	-۰/۴۹۰	خوانایی گزارشگری مالی	مدیریت لحن

بر اساس جدول (۹) می توان گفت که میزان تأثیر مدیریت لحن (لحن گزارشگری) بر خوانایی گزارشگری مالی برابر با ۰/۴۹۰ - به دست آمده است. با توجه به اینکه سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ شده است و یا مقدار آماره تی بزرگتر از ۱/۹۶ شده است، می توان فرض صفر را رد کرد و با اطمینان ۹۵ درصد گفت تأثیر مدیریت لحن (لحن گزارشگری) بر خوانایی گزارشگری مالی، معکوس و معنادار است.

بحث و نتیجه گیری

مدیریت لحن نوشتار می تواند با انگیزه های راهبردی و یا با انگیزه های اطلاع رسانی استفاده شود. هنگامی که اطلاعات بنیادی شرکت به واسطه محدودیت های استانداردهای حسابداری، نسبت به اطلاعات کمی ارائه شده بهتر هستند، مدیریت لحن نوشتار می تواند با کارکردهای اطلاعاتی استفاده شود. هرچند مدیریت لحن نوشتار ممکن است با کارکردهای راهبردی و به منظور تغییر ادراک استفاده کنندگان، نسبت به اطلاعات بنیادی شرکت استفاده شود. مدیریت لحن نوشتار و یا استفاده از لحن غیرعادی نوشتار در متن های توصیفی گزارش های سالانه شرکت، می تواند به وسیله مدیران با اهداف اطلاع رسانی و یا با اهداف فرصت طلبانه و به صورت راهبردی صورت گیرد. مطالعه حاضر به ارائه مدل کیفی مدیریت لحن (لحن گزارشگری) پرداخته است. در این مطالعه ابتدا با استفاده از تحلیل مضمون و بر اساس نظر ۲۰ نفر از خبرگان، به ارائه مدل مدیریت لحن پرداخته شد. بر این اساس ۱۹ مضمون پایه، ۳ مضمون سازمان دهنده و یک مضمون فراگیر، شناسایی شد.

در ادامه از تحلیل عاملی تأییدی برای اعتبارسنجی و برازش مدل ارائه شده در بخش کیفی استفاده شد. نتایج به دست آمده نشان داد که در مدل تحلیل عاملی تأییدی، بارهای عاملی مضامین پایه و سازمان دهنده معنادار بوده، بنابراین بر اساس مقادیر بارهای عاملی، آماره تی و نیز میانگین واریانس استخراج شده، وجود روایی سازه - هم گرا به تأیید رسید و همچنین مقادیر پایایی مرکب و آلفای کرونباخ پایایی مدل را نیز تأیید نمود و مقدار احتمال آماره کای دو نشان داد که مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد مناسب است و مقادیر شاخص های برازندگی (GFI)، شاخص نرم شده برازندگی (NFI)، شاخص های برازندگی تطبیقی (CFI) و شاخص برازش افزایشی (IFI)؛ نشان داد که مقدار قابل قبولی برای تأیید برازندگی مدل پیشنهادی محسوب می شوند. همچنین شاخص جذر میانگین مجذور باقیمانده ها (RMSEA) نشان از برازندگی مناسب بودن مدل پژوهش می باشد و به طور کلی مقدار کای دو به درجه آزادی (Chi^2/df) نشان از برازش مناسب مدل تحلیل عاملی تأییدی دارد و در فرضیه پژوهش، رابطه بین مدیریت لحن و خوانایی گزارشگری مالی بررسی شد. یافته های پژوهش نشان می دهد بین لحن غیرعادی نوشتار و خوانایی گزارشگری مالی، رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد. این یافته ها بدین معنی است لحن غیرعادی نوشتار (با کارکردهای فرصت طلبانه و راهبردی در گزارش ها) می تواند از طریق تأثیر گذاری بر ادراک خوانندگان، اطلاعات بنیادی شرکت را بهتر نشان داده و در نتیجه، عملکرد آتی ضعیف شرکت را پنهان نمایند. در مجموع این یافته ها از فرضیه پژوهش پشتیبانی می کند.

این نتایج با یافته‌های [هوانگ و همکاران \(۲۰۱۴\)](#) مطابقت دارد. یافته‌های پژوهش‌های پیشین (برای مثال، کارلسون و لامپتی، ۲۰۱۵) نشان می‌دهند که هدف مدیران در هر دو رفتار مدیریت نوشتار و مدیریت سود، مشابه است. مدیریت در هر دو رفتار به دنبال تأثیر گذاشتن یا شکل دهی ادراک استفاده‌کنندگان درباره اطلاعات بنیادی شرکت از جمله در مورد عملکرد مالی است. با افزایش انگیزه‌های توجیه‌کننده این دو رفتار، تفکر پشتیبان وجود هم‌زمان این دو، توجیه می‌شود. این موضوعی منطقی است که ارقام اغراق‌آمیز و غیرواقعی حاصل از مدیریت سود، برای باورپذیری خواننده به کلمات و جملات مثبت و فریبنده نیاز دارند. از آنجایی که ارقام به‌واسطه محدودیت‌های ذاتی و یا محدودیت در استانداردهای حسابداری، قادر به انعکاس کامل واقعیت‌های اقتصادی نیستند، استفاده از مدیریت لحن نوشتار با اهداف اطلاع‌رسانی، می‌تواند به بهبود خوانایی گزارش‌های مالی و اطلاعات بنیادی شرکت‌ها کمک کند. از سوی دیگر استفاده فرصت‌طلبانه و راهبردی از مدیریت لحن نوشتار موجب می‌شود، ضعف‌ها در اطلاعات بنیادی شرکت از طریق ایجاد تهییج در خوانندگان گزارش‌ها و تأثیرگذاری بر ادراک آن‌ها پنهان‌شده و سودمندی گزارشگری مالی با تضعیف ویژگی مربوط بودن اطلاعات، کاهش یابد. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که مدیران به‌صورت بالقوه انگیزه دارند تا از طریق تغییر لحن نوشتار در توصیف‌های موجود در گزارش‌های مالی سالانه، اطلاعات بنیادی ضعیف شرکت را مخفی نموده و با تغییر ادراک استفاده‌کنندگان، آن‌ها را در مورد اطلاعات بنیادی شرکت به اشتباه بیندازند.

از آنجا که مدیران به‌صورت بالقوه انگیزه دارند تا از طریق تغییر لحن نوشتار در توصیف‌های موجود در گزارش‌های مالی سالانه، اطلاعات بنیادی ضعیف شرکت را مخفی نموده و با تغییر ادراک استفاده‌کنندگان، آن‌ها را در مورد اطلاعات بنیادی شرکت به اشتباه بیندازند، بنابراین به استفاده‌کنندگان پیشنهاد می‌شود تا توصیف‌های حسابداری گنجانده‌شده در این گزارش‌ها را با دقت بیشتری مطالعه کنند و مفاهیمی که به جای صریح، با فصاحت و بلاغت و به‌گونه‌ای ادیبانه به صورت ضمنی بیان شده‌اند را از طریق انطباق آن‌ها با اطلاعات کمی مرتبط در این گزارش‌ها، تشخیص داده و درک کنند.

به‌سازمان بورس و اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود با ایجاد راهکارهایی برای افزایش خوانایی گزارشگری مالی شرکت‌ها از جمله الزام شرکت‌ها به ارائه فایل word گزارش‌ها و استفاده از جملات ساده‌تر در متن گزارش‌های مالی در راستای محدود ساختن رفتار فرصت‌طلبانه مدیران برحسب اجرای هر چه بیشتر اصول مسئولیت اجتماعی و تأثیر آن بر ویژگی‌های شرکت و محسوس‌تر نمودن مؤلفه‌های خوانایی گزارشگری مالی اقدام گردد.

به مؤسسه‌های حسابرسی پیشنهاد می‌شود علاوه بر ارزیابی خود و حجم آزمون‌های حسابرسی و سایر عوامل، خوانایی و فهم‌پذیر بودن گزارش‌های مالی شرکت‌ها توجه داشته باشند تا چارچوب منسجم‌تری از قالب همگون افشا و گزارش‌های مالی خوانا، شفاف و قابل فهم برای سهام‌داران و سرمایه‌گذاران باشد.

همچنین به سرمایه‌گذاران و سهام‌داران پیشنهاد می‌شود در تصمیم‌های سرمایه‌گذاری خود، لحن گزارش‌های مالی را نیز تحلیل کنند. در صورتی که لحن گزارش بدبینانه باشد، بیانگر مدیریت سود کمتر است؛ اما در صورت مشاهده خوش‌بینانه بودن لحن گزارش، بررسی‌های بیشتری در خصوص محتوای گزارش‌ها نسبت به اعمال مدیریت سود تعهدی از سوی مدیران داشته باشند. همچنین، به نهادهای قانون‌گذار، بورس اوراق بهادار و استانداردهای حسابداری پیشنهاد می‌شود در تدوین استانداردها و قوانین جدید و نیز اصلاح موارد قبلی با آگاهی از نحوه انجام مدیریت ادراک از سوی مدیران، چارچوب مشخصی برای تدوین گزارش‌های توضیحی با واژگان مشخص طراحی کنند.

در نهایت به پژوهشگران نیز توصیه می‌شود به تدوین الگوی مدیریت لحن (لحن گزارشگری) حسابداران با استفاده از تکنیک نظریه داده‌بنیاد یا تکنیک مدل‌سازی ساختاری تفسیری و فراتحلیل تأثیر مدیریت لحن (لحن گزارشگری) حسابداران بر عملکرد سازمان بپردازند.

Reference

- Abarbanell, J; Kim, S (2010). *Why Returns on Earnings Announcement Days are More Informative than Other Days*. Kenan flagger business school university of North Carolina at Chapel Hill
- Ajina, A., Laouti, M., & Msolli, B. (2016). Guiding through the fog: Does annual report readability reveal earnings management? *Research in International Business and Finance*, 38, 509-516.
- Akhgar, M., Karami, A. (2014). Firm Characteristics and Financial Reporting Quality of Quoted Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of Iranian Accounting Review*, 1(4), 1-22. (In Persian)
- Arabsalehi, M., Googerdchian, A., Hashemi, M. (2015). Investigation Effect of Financial Reporting Quality on Impact of Dividend on Investment Decisions. *Financial Knowledge of Securities Analysis*, 8(26), 63-78. (In Persian)
- Bagheri Azghandi, A., Hesarzadeh, R., Abbaszadeh, M. (2018). Readability of Financial Statements and the Sensitivity of Investors to Use of Accounting Information. *Journal of Financial Management Perspective*, 8(23), 87-103. (In Persian)
- Bloomfield, R. (2008). Discussion of annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and Economics*, 45, 248-252.
- Boudt, K., & Thewissen, J. (2019). Jockeying for position in CEO letters: Impression management and sentiment analytics. *Financial Management*, 48(1), 77-115.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Carlsson, S., & Lamti, R. (2015). Tone Management and Earnings Management. A UK evidence of abnormal tone in CEO letters and abnormal accruals. *School of Business, Economics and Law, Gothenburg University, Master Degree Project, No 18*.
- Clatworthy, M., Jones, J. J (2003). Financial Reporting of Good News and Bad News: Evidence from Accounting Narratives. *Accounting and Business Research*, 33(3), 171-185.
- Courtis, K (2004). Corporate annual report graphical communication in Hong Kong: Effective or misleading? *The Journal of Business Communication*, 34, 269-288.
- Dadashi, I., Norouzi, M. (2020). Investigating the Mediating Effect of Financial Reporting Readability on the Relationship between Earnings Management and Cost of Capital. *Journal of Accounting Knowledge*, 11(1), 135-157. (In Persian)
- De Franco, G., Hope, O. K., Vyas, D., & Zhou, Y. (2015). Analyst report readability. *Contemporary Accounting Research*, 32(1), 76-104.
- Ebrahimi, S., sarhangi, H., alah yari abhary, H. (2014). The Effects of Financial Reporting Complexity on the Trading Behavior of Investors in the Iran Capital Market. *Journal of Securities Exchange*, 7(27), 59-78. (In Persian)
- Ezedinia, N. Qadvi, M. H & Amininia, M (2013). Investigating the impact of accounting complexity and financial reporting transparency of the company on the delay in submitting the auditor's report. *Auditing Knowledge*, 14(54), 87-103. (In Persian)
- Farrokh, A. (2017). Examining the effect of profit management on the readability of annual reports. Master thesis of Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)
- Gholami Moghadam, F. (2016). Using word-based model to detect fraud in financial reporting: Evidence from an exploratory study. Master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)
- Gurbankhani, S., Rahimi Nik, A. & Dehdashti Shahrokh, Z. (2021). Presenting the model of attracting medical tourists in medical science hospitals in Tehran. *Nursing Management Quarterly*, 10(1), 36-49. (In Persian)
- Hales, J., Kuang, X., Venkataraman, S. (2010). Who Believes the Hype? An Experimental Examination of How Language Affects Investor Judgments. *Journal of Accounting Research*, 49(1), 233-255.
- Hart, R. P; Childers, J.P; Lind, C.J (2013). *Political Tone: How Leaders Talk & Why*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Hassan, M.K; Abu Abbas, B; Nathan Garas, S (2018). Readability, governance and performance: A test of the obfuscation hypothesis in Qatari listed firms, *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 19(2), 270-298
- Hosseini, E. S., & Jamalianpour, M. (2022). Earnings Management and Tone and Complexity of the Audit Reporting. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 19(73), 1-26. (In Persian)
- Hossain, M., Raghunandan, K., & Rama, D. V. (2020). Abnormal disclosure tone and going concern

- modified audit reports. *Journal of Accounting and Public Policy*, 39(4), 1067-64.
- Bicudo de Castro, V., Gul, F. A., Muttakin, M. B., & Mihret, D. G. (2019). Optimistic tone and audit fees: Some Australian evidence. *International Journal of Auditing*, 23(2), 352-364
- Huang, X., Teoh, S. H., & Zhang, Y. (2014). Tone management. *The Accounting Review*, 89(3), 1083-1113.
- Kamaruzaman, A.J; Mazlifa, M.D; Maisarah, A.R (2009). The Association between Firm Characteristics and Financial Statements Transparency: the Case of Egypt». *International Journal of Accounting*, 182, 211-223.
- Kang, T., Park, D. H., & Han, I. (2018). Beyond the numbers: The effect of 10-K tone on firms' performance predictions using text analytics. *Telematics and Informatics*, 35(2), 370-381.
- Li, F (2008). Annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and Economics*, 45(2-3), 221-247.
- Li, F. (2010). The Information Content of Forward-Looking Statements in Corporate Filings – A Naive Bayesian Machine Learning Approach. *Journal of Accounting Research*, 48(5), 1049-1102.
- Libby, R; Emmett. S (2014). Earning presentation effects on manager reporting choices and investor decisions». *Accounting and Business Research*, 44(4), 410-438.
- Lo, K., Ramos, F., & Rogo. R. (2017). Earning Management and Annual report Readability. *Journal of accounting and Economics*, 63, 1-25.
- Loughran, T; McDonald. B (2014). «Measuring Readability in Financial Disclosures». *Journal of Finance*, 69(3), 1643-1671.
- Merkel-Davies, D. M., Brennan, N. M. (2007). Discretionary Disclosure Strategies in Corporate Narratives: Incremental Information or Impressions Management? *Journal of Accounting Literature*, 27, 116-196.
- Mirali, M., Gholami moghaddam, F., Hesarzadeh, R. (2018). Investigation of the Relationship between Financial Reporting Tone with Future Corporate Performance and Market Return. *Financial Accounting Knowledge*, 5(3), 81-98. (In Persian)
- Mohseni, A., rahnamay roodposhti, F. (2020). Financial Performance and Writing Tone Management in Financial Reporting. *Empirical Research in Accounting*, 9(4), 29-48 (In Persian)
- Mortensen, T; Fisher, R (2011). The meaning of cash in the context of alternative accounting standards. *Accounting Research Journal*, 24(1), 23-49.
- Parvizkorandeh, Z. (2015). *Investigating the relationship between profit management and the readability of annual financial reports*. Master's thesis of Koshiar Institute of Higher Education. <https://ganj.irandoc.ac.ir> (In Persian)
- Pour-heidari, O., Fadavi, M. H., & Amini-nia, M. (2014). An Investigation on the effect of tax avoidance on the transparency of financial reporting firms listed in Tehran Stock Exchange. *Economics Research*, 14(52), 69-85. (In Persian).
- Rahnamay roodposhti, F., Mohseni, A. (2018). Management, Writing Management and Earnings Management. *Empirical Research in Accounting*, 8(4), 21-52. (In Persian)
- Rutherford, B. A. (2005). Genre Analysis of Corporate Annual Report Narratives: A Corpus Linguistic-Based Approach. *Journal of Business, Communication*. 42(4), 349-378.
- Safari Gerayli (Ph.D), M., & Rezaei pitenoei (Ph.D), Y. (2018). Managerial Ability and Financial Reporting Readability: A Test of Signaling Theory. *Journal of Accounting Knowledge*, 9(2), 191-218.(In Persian)
- Soleimani, b. (2016). A study of the relationship between tone management and profit management. Master's thesis, Islamic Azad University, Rasht branch. (In Persian)
- Shahsavari, M., Abbaszadeh, M. R., & hesari, H. (2023). The tone in the auditor's report and the audit fee with emphasis on the moderating role of the requirements of Auditing Standard No. 700. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 19(76). (In Persian)
- Short, J., & Palmer, T (2008). The application of Diction in content analysis research in strategic management. *Organizational Research Methods*, 11(4), 727-752.
- Tan, H. T., Ying Wang, E., & Zhou, B. O. (2014). When the use of positive language backfires: The joint effect of tone, readability, and investor sophistication on earnings judgments. *Journal of Accounting Research*, 52(1), 273-302 .